

Projektas „jaunimo psichinės gerovės išsaugojimas karo migracijos krizės metu“

Socialiniai ir edukaciniai metodai mokytojams

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
I. Pažinimo ir pažinimo metodai					
1.	Rankos pirštai	Prisistatyti pasakojant apie save pagal sutartus klausimus	Mokiniai piešia ranką. Vienas pirštas – vienas klausimas. Pavyzdžiui, mano hobis, ką šiandien veikiu, kas mane liūdina, kas man svarbiausia, jei būčiau prezidentas, darčiau... (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).	Padedą atsiverti ir dalintis savo patirtimi Ugdo kalbos įgūdžius Padedą kurti pasitikėjimą	Vieną klausimą galima praleisti, kad mokinys galėtų pasirinkti, ką nori papasakoti savo draugams
2.	Vardas, judėjimas	Susipažinti judant	Grupės nariai sustoja arba susėda ratu. Savanoris pasako savo vardą ir parodo kokį nors judesį. Kitas asmuo taria pirmojo asmens vardą, pakartoja jo judesį, pasako savo vardą bei parodo kitą judesį. Trečiasis pakartoja pirmojo ir antrojo vardus bei judesius, pasako savo vardą ir atlieka savo judesį (Zlataravičienė, 2006).	Susipažįstama per judesį Fizinis aktyvumas padeda geriau įsiminti vardus Pakelia nuotaiką	Kad būtų lengviau, mokiniai gali pakartoti tik kaimyno vardą ir parodyti tam tikrą judesį (Zlataravičienė, 2006).
3.	Margaspalvė gėlė	Išsiaiškinti, kokios mokinių savybės yra panašios ir kokios unikalios (skirtingos)	Mokiniai suskirstomi į grupes po 3-5 asmenis ir turi nupiešti didelę gėlę su tiek žiedlapių, kiek grupėje yra asmenų. Per sutartą laiką mokiniai turi išsiaiškinti, kas jiems visiems bendra ir įrašyti gėlės viduryje (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą nustatyti grupės narių panašumus ir skirtumus Leidžia susirasti draugų, įvertinti įvairovę Stiprina kūrybiškumą	Metodas tinka visoms amžiaus grupėms. Rekomenduojama mokiniams pasiūlyti spalvotų pieštukų, kad galėtų kūrybiškai nupiešti gėlę (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).
4.	Nuo 1 iki 20	Susikaupti ir pasiruošti mokytis	Mokiniai sustoja ratu ir kartu, po vieną skaičiuoja nuo 1 iki 20. Jei kas nors tuo pačiu metu ištaria tą patį skaičių, pradedama skaičiuoti iš naujo (Gailius ir kt., 2013).	Padedą susikaupti ir pradėti mokytis Tobulina kalbą, padeda įsiminti skaičius Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ nustumia į šalį neigiamas mintis	Metodas gali būti taikomas dažnai, pavyzdžiui, kiekvieną kartą, kai grupė pradeda darbą (Gailius ir kt., 2013).
5.	Sumuštinis	Sužinoti daugiau apie vienas ir kitą ir išsiaiškinti, kas asmeniškai svarbu (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).	Mokiniai gauna sumuštinio piešinį, kurio kiekvienas sluoksnis – skirtinga kasdieninio gyvenimo tema, apie kurią bus kalbama (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą susipažinti Skatina atsiverti ir pasakoti apie save Tobulina kalbą Padedą kurti pasitikėjimą ir susirasti draugų	Rekomenduojama palikti vieną sumuštinio sluoksnį neįvardytą, kad mokinys galėtų pasirinkti, apie ką nori papasakoti savo draugams (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
6.	Vardas ir asmens savybės	Prisistatyti grupei atskleidžiant savo asmenines savybes	Kiekvienas grupės narys gauna popieriaus lapą, ant kurio turi vertikaliai užrašyti savo vardą. Prie kiekvienos raidės reikia parašyti po vieną ta raidę prasidedančią asmeninę savybę. Jeigu mokinyš mano, kad tokios savybės neturi, rekomenduojama parašyti kitą jam patinkančią savybę, bet ją pabrėžti kitokia spalva (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą susipažinti Skatina atsiverti ir pasakoti apie save Tobulina kalbą Padedą kurti pasitikėjimą ir susirasti draugų	Metodo taikymas trunka ilgiau, jeigu grupėje yra daug žmonių
7.	Pasiimk ir	Pažinti ir atraskite asmenines savybes	Mokiniai pasirenka norimą daiktų skaičių ir nieko daugiau neaiškina. Kai visi pasiima daiktus, atskleidžiama paslaptis – kiekvienas daiktas ar lapelis yra susijęs su viena žmogaus savybe (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Lavina tarpasmeninius įgūdžius ir supratimą Atskleidžia skirtingas asmenines savybes Tobulina kalbą	Metodą rekomenduojama taikyti su jaunesniais paaugliais. Svarbu pasirūpinant būtinomis priemonėmis. Rekomenduojama susitarti dėl bendrų savybių (pvz., man trylika metų, man gražu ir pan.) (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
8.	Papasakok apie kitą	Supažindinti kolegą susiejant klausymo ir pasakojimo veiklas	Grupės nariai susiskirto poromis. Tam tikrą laiką (pvz., 5 minutes) vienas asmuo klausinėja (ir pasižymi atsakymus), o kitas – juos atsako. Pasibaigus sutartam laikui, poros keičiasi vietomis. Papasakoja visai grupei apie savo partnerį (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).+ib4	Padedą susipažinti Tobulina kalbą ir pristatymo įgūdžius Padedą kurti pasitikėjimą ir susirasti draugų	Pasiskirstymas poromis gali būti savarankiškas (mokiniai patys pasirenka savo partnerį) arba procesą organizuoja mokytojas (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).
9.	Paslaptis	Sužinoti kokios savybės ir bruožai būdingi grupės nariui	Mokinių prašoma sukurti pateiktos medžiagos simbolį, kuris informatyviai atskleistų jo / jos asmenines savybes (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina kūrybiškumą Padedą atsiriboti nuo negatyvios patirties Padedą atsiverti ir papasakoti apie save	Rekomenduojama pateikti įvairių kūrybinių priemonių, kurios padeda mokiniams kurti ir įgyvendinti savo idėjas. Taip pat svarbu įvertinti galimas rizikas – temperatūrą, saugumą ir kt. (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
10.	Aš po X metų	Prisistatyti ir papasakoti apie savo ateities planus	Mokinių prašoma įsivaizduoti save po tam tikro metų skaičiaus ir pristatyti savo viziją kitiems (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą atsiriboti nuo praeities Skatina įsivaizduoti savo ateitį, pripažinti ir dalintis svajonėmis, planais ir viltimis su bendraamžiais	Metodas gali būti taikomas vienam kitą pažįstantiems žmonėms, siekiant išsiaiškinti jų ateities lūkesčius (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
II. Pasirengimo mokytis metodai					
11.	Piešinys	Susikaupti ir sukurti mokymuisi palankią aplinką.	Grupės nariai susėda poromis nugara vienas į kitą, kad nematytų, ką kuris veikia. Vienas mokinys paima piešinį, o kitas – baltą popieriaus lapą ir pieštuką (arba spalvotus pieštukus). Piešinį turintis asmuo pasakoja, kas nupiešta, o piešiantysis – tai piešia (Zlataravičienė, 2006).	Padedą užmegzti santykius Ugdo gebėjimą susikaupti ir įsiklausyti Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ nustumia į šalį neigiamas mintis	Mokytojas turi pasirūpinti reikalingomis priemonėmis: popieriumi, pieštukais ir piešiniu. (Zlataravičienė, 2006).
12.	Stebuklinga lazdelė	Sutelkti dėmesį, skatinti bendradarbiavimą ir pasiruošti mokymuisi.	Mokiniai sustoja dviem eilėmis veidu vieni į kitą ir prieš save ištisia abiejų rankų smilius priešais juos. Ant ištisų pirštų padėta lazdelė. Asmenys, gavę lazdelę, turi ją nuleisti ant žemės, nekeisdami pirštų padėties (Gailius ir kt., 2013).	Padedą kurti santykius Skatina bendras pastangas Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Lazda turėtų būti nuo 2 iki 3 metrų, tačiau tinka ir mokyklinė rodomoji (Gailius ir kt., 2013).
13.	Rankų trynimasis ir pliaukštelėjimas	Susikaupti ir pasiruošti mokytis	Mokytojas trina rankas, tada staiga pliaukšteli (tiek kartų, kiek nori) ir vėl trina. Mokiniai turėtų stengtis kuo greičiau ir tiksliau atkartoti mokytojo judesius (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą susikaupti Skatina bendras pastangas Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Mokytoją gali pakeisti kitas asmuo, tačiau taisyklės išlieka tos pačios.
14.	Geometrinės figūros	Susikaupti ir pasiruošti mokytis	Mokiniai suskirstomi į keturių asmenų grupes ir turi sustoti taip, kad sudarytų geometrinę figūrą, pavyzdžiui rombą ar stačiakampį (Gailius ir kt., 2013).	Dėmesio sutelkimas į fizinę veiklą padedą susikaupti Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką Padedą pasiruošti komandiniam darbui	Veikla gali būti organizuojama klasėje, mokyklos koridoriuje arba lauke. Kad užduotis būtų sudėtingesnė, geometrinės figūros galima suformuoti taip, kad viena būtų kitos viduje (Gailius ir kt., 2013).
15.	Kas pasikeitė	Sukurti mokymosi aplinką ir sužinoti daugiau apie bendraamžius	Mokytojas maždaug minutę rodo įvairius objektus ir staiga parodo iš pažiūros identišką vaizdą, tačiau kažko trūksta. Mokiniai turi pastebėti, kas pasikeitė (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą atsipalaiduoti ir sukurti smagią mokymosi aplinką Padedą mokiniams geriau pažinti vieniems kitus.	Rodomų objektų skaičius ir jų rodymo trukmė priklauso nuo mokinių amžiaus, asmeninių ir kitų savybių. Rekomenduojama pradėti nuo lengvesnių užduočių. Galima naudoti informacinės technologijas (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
16.	Portretas	Atsipalaiduoti, pasi-juokti ir sukurti smagią mokymosi aplinką	Prie sienos pritvirtinami popieriaus lapai, mokinių akys užrišamos skarele. Mokiniai pasiima rašiklį ir bando nupiešti savo portretą. Vedėjas gali duoti nurodymus, ką piešti (pvz., veido, akių ar nosies formą). Mokytojui davus signalą, mokiniai nutraukia piešimo veiklą ir atsimerkia (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą atsipalaiduoti ir sutelkti dėmesį Skatina kūrybiškumą Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Norint paskatinti mokinius, grupės vadovas taip pat turėtų piešti savo portretą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
17.	Akli trikampiai	Pasiruošti mokytis bendradarbiaujant	Grupė mokinių užsiriša akis, diskutuodami turi pakelti virvę nuo grindų ir padaryti lygiakraštį trikampį (visi dalyviai stovi ir abiem rankomis laiko virvę, naudojamą lygiakraščiam trikampiui sudaryti) (Gailius ir kt., 2013).	Skatina bendradarbiavimą Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Rekomenduojama sudaryti aklą trikampį iš 12 arba 15 žmonių (gali būti kelios grupės). Kadangi mokiniai yra užrištomis akimis, labai svarbu užtikrinti saugumą (Gailius ir kt., 2013).
18.	Skulptūros	Pasiruošti mokytis bendradarbiaujant	Mokiniai suskirstomi į 5-6 žmonių grupes. Kiekviena grupė per sutartą laiką turi pastatyti skulptūrą. Mokytojas žodžiu ar raštu kiekvienai grupei nurodo skulptūros tipą. Svarbu, kad kitos grupės nežinotų, kokia skulptūra statoma. Kitos grupės turi atspėti, kas vaizduojama, ir pasiūlyti skulptūros pavadinimą (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).	Padedą mokiniams susikaupti ir bendradarbiauti Sukuria smagią mokymosi aplinką Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Rekomenduojama supažindinti mokinius su saugios veiklos taisyklėmis ir prižiūrėti siekiant užtikrinti saugumą (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).
19.	Džiazo koncertas	Atsipalaiduoti, išmokti klausytis kitų ir sukurti darnią grupę	Kiekviena grupė, organizuodama ir pristatydama trumpą koncertą, turėtų naudoti įvairius asmeninius ar mokyklinius reikmenis (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).	Padedą mokiniams atsiriboti nuo praeities problemų ir susitelkti į čia ir dabar Skatina bendradarbiavimo pastangas Stiprina kūrybiškumą	Jei mokinių yra daugiau nei 8 ar 10, rekomenduojama suskirstyti juos į grupes. Koncertas gali būti organizuojamas ekspromtu arba iš anksto surepetavus (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).
20.	Traukinukas	Pasiruošti mokytis bendradarbiaujant bei ugdyti atsakomybę ir pasitikėjimą vienas kitu	Dalyviai išsiskaičiuoja pirmais – penktais. Mokiniai, turintys tą patį skaičių, susiburia į grupes ir sudaro atskirus traukinius laikydami vienas kitą už pečių. Traukinio priekyje esantys mokiniai (mašinistai), atsimerkia, o visi kiti užsimerkia. Traukiniai pradeda judėti. Mašinistai turi apsaugoti visus nuo susidūrimų (Barkauskaitė, 2006).	Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ skatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką Skatina pasitikėjimą ir bendradarbiavimą Sustiprina ne tik regėjimo pojūčius bei koordinaciją	Šis metodas rekomenduojamas erdvioje ir saugioje patalpoje. Rekomenduojama, kad asmenų skaičius kiekviename traukinyje būtų panašus, geriausia – 4 asmenys (Barkauskaitė, 2006).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
III. Socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymo metodai					
21.	Trys pokyčiai	Atsipalaiduoti, pasijuokti, sukurti smagią mokymosi aplinką	Mokiniai sustoja poromis. Mokytojas prašo maždaug minutę atidžiai pažvelgti vienas į kitą. Tada mokiniai nusuka ir atlieka 3 pakeitimus, bet nieko nekomentuoja ir neparodo. Mokytoju davus ženklą mokiniai turi pasakyti, kas pasikeitė (Gailius ir kt., 2013).	Skatina geras emocijas Ugdo pastabumą Padeda atsipalaiduoti ir sukurti smagią mokymosi aplinką	Rekomenduojama pokyčių metodą taikyti bet du ar tris kartus ir perspėti mokinius nenuieiti lengviausiu keliu (Gailius ir kt., 2013).
22.	Komplimentų ratas	Sukurti smagią mokymosi aplinką ir ugdyti pastabumą	Mokiniai sustoja poromis dviem ratais: išoriniu ir vidiniu. Sako komplimentus žiūrėdami vienas kitam į akis. Išorinis ratas sukasi, o vidinis stovi vietoje kol visi žaidimo dalyviai vieni kitiems pasako komplimentą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Išlaisvina kūrybiškumą Ugdo pastabumą Padeda atsipalaiduoti ir smagiai praleisti laiką	Rekomenduojama taikyti šį metodą tiek mokymosi veiklos metu, tiek po jos (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
23.	Oro balionai	Pasiruošti bendradarbiauti, sukurti smagią mokymosi aplinką įvardinti lūkesčius ir baimes	Mokiniai užrašo savo lūkesčius ir baimes ant bendro lapo su nupieštu oro balionu ir smėlio maišais. Oro balionas – grupės narių lūkesčiai, susiję su bendra veikla (kas pakelia aukštyn). Karšto oro baliono krepšys – grupės narių sugebėjimai, o smėlio maišai – baimės (Gailius ir kt., 2013).	Padeda išmokti dalintis savo jausmais ir emocijomis, išlaisvinti stresą Plėtoja komandinį darbą	Kiekvienam grupės nariui gali būti duodami skirtingų spalvų rašikliai, kad situacija būtų aiškesnė. Galite rašyti ant lipnių lapelių ir klijuoti juos atitinkamose oro vietose ant baliono (Gailius ir kt., 2013).
24.	Bokšto statyba	Ugdyti bendradarbiavimo gebėjimus, sukurti smagią mokymosi aplinką	Mokiniai suskirstomi į kelias grupes, jiems suteikiamos tos pačios priemonės arba leidžiama jas pasirinkti patiems. Užduotis – pastatyti kuo aukštesnį ir gražesnį bokštą, kuris: neturėtų žlugti; būti bent metro aukščio, būti gražus, įdomus ir atitikti temą (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).	Padeda mokytis bendradarbiauti Išlaisvina kūrybiškumą Susikoncentravimas į „čia ir dabar“ paskatina teigiamas mintis ir gerą nuotaiką	Gali būti įtrauktos papildomos sąlygos (pvz., grupėms gali būti suteiktos skirtingos ar panašios struktūros medžiagos, dėl kurių turėtų derėtis, keistis ir dalintis (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).
25.	Parašų rinkimas	Pasiruošti bendradarbiauti ir sukurti smagią mokymosi aplinką	Kiekvienas mokinyas gauna lapą su užduotimis. Per nustatytą laiką turi surasti žmogų, su kuriuo galėtų atlikti užduotį ir atlikus patvirtinti tai parašu (Gailius ir kt., 2013).	Padeda mokytis komandinio darbo Tobulina kalbą Sukuria bendraamžių palaikomą mokymosi aplinką	Užduotys gali būti įvairios: susijusios arba nesusijusios su mokymosi tema (kam nors ką nors pasakyti, atlikti x-darbą grupės draugui ir pan.) (Gailius ir kt., 2013).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
26.	Citrina	Ugdyti jutimo, uoslės pojūčius, pastabumą	Mokiniai susėda ratu, kiekvienam paduodama po citriną, ant kurios užrašo skaičių. Tas pats skaičius užrašomas ir ant rankos. Per skirtą laiką mokinys turi pajusti savo citriną ir pabandyti prisiminti jos formą. Tada mokytojas surenka citrinas ir sudeda jas lengvai pasiekiamose vietose. Mokiniai užrištomis akimis turi surasti savo citriną. (Kjærgaard, Martinėnienė, 1996, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą susikaupti ir atkreipti dėmesį į detales Tobulina mokymosi bendradarbiaujant įgūdžius ir patirtį	Svarbu užtikrinti saugią aplinką. Citriną galima pakeisti kitu vaisiumi (Kjærgaard, Martinėnienė, 1996, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
27.	Žuvis	Ugdyti bendradarbiavimo įgūdžius	Kiekvienai 5-6 žmonių grupei suteikiamas vienodas popieriaus lapų, lipni juosta, du spalvoti pieštukai ir žirklys ir paprašoma padaryti žuvis. Vienas iš grupės narių viską stebi ir užrašo, kas trukdo ir kas padeda grupei (Kjærgaard, Martinėnienė, 1996, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina komandinį darbą Pagerina kalbos ir bendravimo įgūdžius Ugdo kūrybiškumą	Užduoties trukmė priklauso nuo grupės ypatybių (Kjærgaard, Martinėnienė, 1996, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
28.	Bendras pavėkslas	Ugdyti mokinių bendradarbiavimo įgūdžius ir kritinį mąstymą, organizuoti jų mokymosi patirtį	Mokiniai, dirbantys mažose grupėse per skirtą laiką sukuria savo piešinį tam tikra tema. Tada lapas perduodamas kitai grupei, kuri piešinį užbaigia savo užrašais ir piešiniais (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą sutelkti dėmesį į „čia ir dabar“ Stiprina bendradarbiavimą Skatina kūrybiškumą ir kalbinius įgūdžius	Rekomenduojama aptarti taisykles, nes kai kurios grupės nepriima kitų grupių papildymų ir pyksta, kad sugadino savo gražų bendrą piešinį. Geriausias mokinių bendradarbiavimas vyksta tada, kai kiekviena grupė dirba ta pačia tema (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
29.	Sniego kamuolys	Sužinoti, kodėl tam tikra tema svarbi skirtingiems žmonėms ir išmokyti bendradarbiauti.	Mokiniais užduodamas klausimas. Pirmiausia turi susirasti atsakymą savarankiškai, užrašyti svarbiausius dalykus ir palikti vietą korekcijoms. Tada susėda poromis ir lygina savo užrašus (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą mokytis bendradarbiauti Gilina supratimą apie požiūrių įvairovę Tobulina kalbų mokėjimą	Metodas gali būti taikomas siekiant įvairių tikslų (pvz., prieš pamoką siekiant padėti išsiaiškinti, ką mokiniai jau žino: sprendžiant problemą ar pamokos pabaigoje turinio apibendrinimui Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
30.	Idėjų mugė	Lavinti mokinių kūrybiškumą ir bendravimo įgūdžius	Kiekvienas mokinys turi sugalvoti idėją, kūrybiškai ją iliustruoti ir per 20 minučių pristatyti savo idėją kuo didesniai kolegų ratui (Gailius ir kt., 2013).	Padedą sutelkti dėmesį į „čia ir dabar“ Tobulinti kalbų įgūdžius Stiprina kūrybiškumą, argumentavimo ir bendravimo įgūdžius.	Į idėjos generavimo ir pateikimo etapą rekomenduojama įtraukti refleksijos metodą (Gailius ir kt., 2013).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
IV. Turinio suvokimo ir analizės metodai					
31.	Pasakojimas	Sudominti mokinius vaizdingai pristatant temą	Pasakoti istorijas, varijuojant tonu, turiniu ir mimika (Pečiuliauskienė ir Barkauskaitė, 2011).	Pasakojimas veikia žmonių jausmus ir emocijas Lavina vaizduotę Ugdo moralines vertybes	Rekomenduojama pasakojimo temą pasirinkti atsakingai ir apgalvotai. Pasakojimą pagrįsti faktais. Mokinių patirtis gali būti įtraukta į pasakojimą (Pečiuliauskienė ir Barkauskaitė, 2011).
32.	Aiškinimas	Sąvokų, įstatymų, taisyklių, reiškinių ir pavyzdžių aiškinimas	Aiškiai ir nuosekliai įrodyti, pateikti tinkamus pavyzdžius. Svarbu atskleisti temą, parodant dalies ir visumos santykius, palyginti, susisteminti, apibendrinti (Rajeckas, 1999, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Aiškinimas veikia žmonių jausmus ir emocijas Padeda geriau suprasti reiškinių ir jo santykius, loginę seką	Aiškinant patartina neskubėti, būti struktūruotam, nuosekliai, glaustam, kartoti, pabrėžti, apibendrinti. Labai svarbu vengti nesvarbių detalių, kurios apsunkina paaiškinimą (Rajeckas, 1999, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
33.	Teksto žymėjimas	Įsiminti svarbiausią informaciją, išsiaiškinti objekto esmę ir ypatumus	Mokiniai turi atskirti kelias skirtingas informacijos kategorijas ir pažymėti skirtingomis spalvomis (Javtokas, Babravičienė, 1999, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padeda sutelkti dėmesį į turinį Kuria loginius ryšius Padeda prisiminti dalyko esmę	Metodas yra plačiai paplitęs ir padeda įsiminti, suprasti turinį, gali būti naudojamas visoms amžiaus grupėms.
34.	Akiniai	Įvertinti temą ar reiškinį iš įvairių perspektyvų	Mokytoja įvardija temą, mokiniai diskutuoja iš skirtingų perspektyvų (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padeda ugdyti empatiją ir supratimą Skatina kūrybiškumą Padeda išvengti stereotipinio mąstymo	Metodas gali būti naudojamas individualiai ir grupėse. Tai puikiai dera su kitais metodais ir leidžia mokiniams pamatyti skirtingus temos aspektus ir keisti savo požiūrį (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
35.	Minčių žemėlapis	Suprasti sąvokų reikšmę ir nustatyti hierarchinius santykius	Mokytojas įvardija temą, kuri skirta išsamiai diskusijai (Anderson, 1993, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padeda plėtoti loginę seką Ugdo kūrybiškumą Pagerina analitinius ir įtikinimo įgūdžius	Mokiniai gali dirbti individualiai ar mažose grupėse. Norint prasmingai mokytis, pirmiausia reikia suvokti sąsajas tarp skirtingų teksto elementų (Anderson, 1993, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
36.	Žuvies kaulų schema	Analizuoti problemas, jų priežastis, pasekmes ir poveikį bei planuoti, kaip pasiekti tikslą	Galimos priežastys pateikiamos keliais išsamumo ir tarpusavio sąsajų lygmenimis. Išorinės diagramos šakos, kurios jungiasi prie vidinių, nustato pastarųjų priežastis. Vadinas, atokiausia šaka paprastai nurodo tikrąsias problemos priežastis (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Pagerina analitinius įgūdžius Padeda rasti problemos priežastis ir padarinius	Rekomenduojama skatinti besimokančiuosius apibrėžti ir pabrėžti viską, kas galėtų tapti pagrindine priežastimi. Labiau patyrusiems besimokantiejiems reikėtų patarti pridėti daugiau šakų arba pasirinkti skirtingas kategorijas. Ši technika gali būti naudojama individualiai arba grupėje – ji puikiai tinka derinant grupinį ir individualų darbą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
37.	T schema	Ugdyti mokymosi bendradarbiaujant įgūdžius ir mokinių gebėjimą argumentuoti, aiškiai reikšti savo nuomonę	Tuščias popieriaus lapas padalinamas į dvi lygias dalis (raide T). Temos pavadinimas parašytas viršuje, kairėje pusėje visi į patvirtinantys teiginiai, o dešinėje pusėje juos paneigiantys argumentai. Taikant T schemą, svarbu nurodyti užduoties temą, pagrindinę mintį, trukmę ir tikslą. (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padeda tobulinti analitinius įgūdžius ir argumentavimo įgūdžius. Ugdo kalbinius gebėjimus Skatina loginį mąstymą	Metodas taip pat gali būti naudojamas kaip kaip mokymosi ir kaip vertinimo metodas, turintis skirtingus tikslus: ugdyti kritinį mąstymą (pvz., išmokyti aptarti problemas, susisteminti išgirstas nuomones ar skatinti diskusiją. Šis metodas puikiai tinka vertinant mokinių gebėjimą argumentuoti (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
38.	Diskusija	Ugdyti ir vertinti besimokančiųjų gebėjimą diskutuoti ir argumentuoti	Debatai yra apie dvi priešingų nuomonių komandas, kurios susitinka, aptaria problemas ir kovoja žodžiu įrodyti savo tiesą kitam asmeniui (Gutauskienė, Paškienė, 2011, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina kritinį mąstymą Pagerina kalbos ir bendravimo įgūdžius Praturtina turinio žinias	Metodas reikalauja ne tik tinkamo pasiruošimo, bet ir metodų bei taisyklių supratimo ir būti budriems klausantis teiginių (Gutauskienė, Paškienė, 2011, cituota iš Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
39.	Apskrito stalo diskusija	Ugdyti rašytinius bendravimo įgūdžius	Mokytojas pateikia problemą, mokiniai užrašo savo mintis apie ją ant popieriaus lapo ir siunčia lapą kitam mokiniui. (Šiaučiukėnienė, Visockienė, Talijūnienė cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina mokytis bendradarbiaujant Ugdo kalbos gebėjimus	Diskusijos trukmė priklauso nuo didaktinių tikslų ir grupės pasiruošimo. Mokytojas turi stebėti grupės darbą, ir duoti kiekvienam mokiniui skirtingos spalvos rašiklį (Šiaučiukėnienė, Visockienė, Talijūnienė cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
40.	Kampai	Mokytis diskutuoti, lavinti bendravimo ir klausymo įgūdžius	Mokytojas pasirenka temą ir pateikia keturis teiginius, kurie parašyti ant didelių popieriaus lapų ir pakabinti kampuose kampuose. Kiekvienas mokinys nusprendžia, kuriam požiūriui ar temai pritaria ir eina į pasirinktą kampą. Kiekvieno kampo dalyviai kartu pasiruošia bendrai diskusijai (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Pagerina kalbos ir bendravimo įgūdžius Padeda susirasti bendraminčių draugų Skatina kritinį mąstymą	Diskusijų teiginiai nebūtinai turi būti keturi. Jei nėra vienas mokinys nepasirenka tam tikro kampo (požiūrio), netikslinga taikyti šį metodą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
V. Refleksija					
41.	Lagaminai	Grupinė refleksija	Ant dviejų didelių lapų nupiešti du dideli lagaminai (po vieną ant kiekvieno lapo). Mokiniai turi parašyti ant kiekvieno lagamino: ką jie išmoko, kas jiems patiko, kas buvo naudinga veiklai. Lagaminai gali keliauti ratu, o kiekvienas mokinys savo pastebėjimus užrašo viename iš jų (Gailius ir kt., 2013).	Padedą išmokti reflektuoti Padedą įvertinti mokymosi procesą Plėtoja komandinį darbą	Mokytojai svarbu, kad mokiniai sužinotų kitų nuomonę ir garsiai perskaitytų kitų mokinių patirtį (Gailius ir kt., 2013)
42.	Aktyvus susirinkimas	Konstruktiviai apmąstyti dabartinę ir būsimą mokymosi veiklą	Mokiniai skirstomi į grupes. Kiekviena grupė išsirenka sekretorių, kuris užrašo, ką sako grupės nariai. Grupė diskutuoja apie stiprybes, silpnybes, grėsmes ir galimybes (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą mokytis demokratijos Skatina kritinį mąstymą Pagerina kalbos, argumentavimo ir bendravimo įgūdžius	Metodas rekomenduojamas, kai siekiama išsamiai ir atvirai išanalizuoti iškilusias problemas ir nustatyti galimus sprendimo būdus (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
43.	Žodžiai	Organizuoti žinias ir apmąstyti mokymosi patirtį	Mokiniai pirmiausia dirba individualiai ir užrašo 2 ar 3 žodžius, susijusius su pamokos tema. Tada grupė padalijama į dvi dalis. Pirmoji grupė pasako vieną žodį bet kuriam kitos grupės pasirinktam asmeniui. Antroji grupė turi sugalvoti sakinį, kuriame yra žodis ir susijęs su pamokos tema. Jei mokinys nesugalvoja sakinio, jis turi atsistoti ir stovėti, kol gaus progą kalbėti antrą kartą (Lastauskienė, 2013).	Tobulina kalbos ir bendravimo įgūdžius Padedą apmąstyti įgytas žinias Pagerina komandinį darbą	Rekomenduojama susitarti, kiek sekundžių leidžiama galvoti sakinį su įvardytu žodžiu.
44.	Mozaika	Lavinti mokinių refleksijos įgūdžius išreiškiant savo nuomonę įvairiais klausimais.	Pirma, pristatoma tema. Tada tema ar klausimas apmąstomas pagal jiems suteiktas spalvas ir reikšmes (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina kritinį mąstymą Pagerina kalbos ir bendravimo įgūdžius Padedą analizuoti mokymosi patirtį	Metodas gali būti naudojamas probleminei situacijai apmąstyti. Spalvų skaičių ar jų reikšmes galima pasirinkti pagal poreikį (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
45.	Saldžioji refleksija	Lavinti mokinių refleksijos įgūdžius tiksliai ir greitai išsakant savo nuomonę	Mokytojas vaišina vaikus saldumynais ir siūlo jiems imti tiek, kiek nori. Tada mokiniai suskaičiuoja, kiek kiekvienas iš jų turi saldumynų. Mokytojas užduoda klausimą ir prašo mokinio atsakyti tiek žodžių, kiek jis turi saldumynų (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Sukuria malonią mokymosi patirtį Padedą susieti savo veiksmų priežastis ir pasekmes Tobulina kalbos ir bendravimo įgūdžius	Mokytojas gali sudaryti papildomas sąlygas (pvz., paprašyti mokinių atsakyti į klausimą naudojant tik būdvardžius) (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

Ne.	Titulinis	Tikslas	Apibūdinimas	Taikymo migrantams privalumai	Praktiniai patarimai
46.	Jausmų kvadratas	Vystyti mokinių refleksijos įgūdžius išsakant savo nuomonę	Po grupinės veiklos nariams suteikiama popierinė figūra, kuri yra viena bendros figūros dalis. Kiekvienas mokinys užrašo, ką jautė mokydamasis grupėje. Tada grupės nariai sudeda savo figūros dalis į bendrą visumą. Svarbu aptarti, kas ir kodėl suformavo jausmų kvadratą (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).	Padedą įvardinti ir analizuoti jausmus Tobulina kalbos ir bendravimo įgūdžius Pripažįsta grupės refleksijos svarbą	Metodas rekomenduojamas baigus veiklą, tačiau, jei reikia, gali būti taikomas veiklos metu (Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje, 2005).
47.	Gerbiu ir pasi-tikiu	Sužinoti sąvokas ir apibrėžimus	Mokiniai susėda ratu ir kiekvienas iš jų gauna po 3-5 raudonas korteles ir 3-5 mėlynas korteles. Kiekvienas mokinys turi duoti savo raudoną kortelę asmeniui, kurį gerbia, ir savo mėlynąją kortelę asmeniui, kuriuo pasitiki. Kiekvienas grupės narys turi išdėstyti visas gautas korteles. Grupės vadovas sudaro vaizdinę kortelių schemą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Skatina komandinį darbą Moko apie pagarbos ir pasitikėjimo svarbą Ugdo kalbos ir bendravimo įgūdžius	Mokiniai, kurie negauna jokių kortelių arba turi tik vieną kortelę, gali jautriai sureaguoti, mokytojas turėtų valdyti situaciją ir reakcijas (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
48.	Spalvų ratas	Ugdyti refleksijos įgūdžius, parodant grupės narių skirtumus ir panašumus	Veiklos pradžioje labai svarbu paaiškinti, kad mokymosi grupės nariai gali būti labai skirtingi, bet visi vienodai svarbūs asmenys. Taip pat būtina pabrėžti, kad tas pats asmuo gali būti vertinamas iš skirtingų perspektyvų. Po įvado kiekvienam mokiniui duodamas baltas popieriaus lapas ir kiekvienam asmeniui nupiešti spalvų ratą bei paaiškinti, kokią spalvą ir kodėl priskyrė konkrečiam grupės nariui (Gailius ir kt., 2013).	Didina supratimą apie įvairovę Ugdo kalbos ir bendravimo įgūdžius.	Rekomenduojama pateikti įvairių piešimo medžiagų (pvz., guašą, vaško pieštukus, pieštukus ir kt.). Svarbi ne tik spalva, bet ir terpė (Gailius ir kt., 2013).
49.	Valtys jūroje	Lavinti refleksijos įgūdžius, kritiškai vertinti savo veiklą.	Mokiniais pateikiami plakatai, klausimas, tema ar užduotis. Mokiniai piešia jūrą su dviem krantais – vienu lapo viršuje ir vienas apačioje. Jūra yra aluzija į ugdymo procesą tam tikru laikotarpiu (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą apmąstyti per vaizdines priemones Skatina kritinį mąstymą Stiprina kūrybiškumą	Šis metodas padeda mokiniams įvertinti, kaip sekėsi atlikti užduotį, asmeninius mokymosi pasiekimus, indėlį į grupės veiklos rezultatą (Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).
50.	Pasaga	Atskleisti skirtingus požiūrius į veiklą	Pasagos formos figūra formuojama ant grindų virve, o mokiniai stovi ant jos. Mokytojas pateikia tam tikrus teiginius, o mokiniai atsako pasirinkdami tinkamą vietą ant pasagos. Jei jie visiškai sutinka su teiginiu, atsistoja dešinėje pasagos pusėje. Jei nesutinka – kairėje. Vidury atsistoja tie, kurie nei sutinka, nei nesutinka, arba neturi nuomonės (Godvadas, Jasienė, Malinauskas, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).	Padedą sutelkti dėmesį į "čia ir dabar" Lavina kritinius ir reflektavimo įgūdžius. Skatina komandinį darbą ir grupinę refleksiją.	Klausimus gali užduoti ne tik mokytojas, bet ir mokiniai. Metodas parodo, kur slypi problema, tada galima organizuoti diskusiją ar kitokias refleksijos formas, siekiant rasti problemos sprendimą (Godvadas, Jasienė, Malinauskas, cituota Žibėnienė ir Indrašienė, 2017).

LITERATŪRA

Anderson, J. V. Mind Mapping: a Tool for Creative Thinking, Business Horizons, 36(1) 1993.

Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje. Vilnius: Šiuolaikinių didaktikų centras, 2005.

Barkauskaitė, M. Suaugusiųjų pedagogikos gairės. Vilnius: VPU leidykla, 2006.

Bennett, B.; Rolheiser-Bennett, C.; Stevahn, L. Mokymasis bendradarbiaujant. V Garnelis, 2000.

Cameron, J.; Lively, E. Kaip ugdyti vaikų kūrybingumą. Vilnius: Alma littera, 2015.

Gailius, Ž.; Malinauskas, A.; Petkauskas, D.; Ragauskas, L. Darbo su jaunimo gru vadovas. Neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje. Vilnius: Lietuvos neformaliojo ugdymo asociacija, 2013.

Lastauskienė, A. Apmąstyk ir veik! Refleksijos metodai ir rekomendacijos mokymosi procese, 2015.

Zlatareivičienė, A. ir kt. Patyrimo pedagogika ir jos taikymas. Vilnius: Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, 2008.

Žibėnienė, Gintautė. Indrašienė, Valdonė. Šiuolaikinė didaktika. Vilnius: Registrų centras, 2017.

wsb.edu.pl/mentuwell